

дозволяють розробляти автоматизовані тести, аналізувати відповіді учнів та надавати персоналізовані рекомендації щодо покращення результатів. Майбутні вчителі біології завдяки цьому можуть більш об'єктивно оцінювати успішність своїх учнів і вчасно коригувати навчальний процес, забезпечуючи кращу якість освіти.

У то й же час інтеграція ШІ в освітній процес висуває певні виклики. Одним із головних є необхідність навчання майбутніх учителів цифровій грамотності та етиці використання штучного інтелекту. Використання ШІ в освіті повинно відбуватися відповідально, з урахуванням етичних аспектів, пов'язаних із збереженням приватності даних учнів та дотриманням академічної доброчесності [1, с. 14–22]. Майбутні вчителі мають усвідомлювати, що технології є інструментом, а не заміною живого викладання, і використовувати їх для підвищення ефективності навчання, а не для механічного виконання завдань.

Отже, вплив штучного інтелекту на розвиток професійних компетентностей майбутніх учителів біології є багатовимірним і включає вдосконалення знань із предмета, розвиток педагогічних навичок, покращення навичок аналізу даних та впровадження новітніх методик оцінювання. Водночас ефективне використання ШІ потребує відповідної підготовки, що передбачає формування цифрової грамотності, критичного мислення та етичної відповідальності. Таким чином, штучний інтелект стає не лише потужним інструментом у професійному становленні майбутніх учителів біології, а й викликом, що вимагає вдосконалення педагогічної освіти та адаптації її до вимог сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Візнюк І. М. Використання штучного інтелекту в освіті. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. С. 14–22.
2. Кубікова К. Використання штучного інтелекту в навчанні біології. *Молодь і ринок*. 2024. № 5 (225). С. 189–194.
3. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. № 38. С. 48–53.

СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКИЙ ЗОЛОТОВЕРХИЙ МОНАСТИР В ЧАСИ ІМПЕРСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ УКРАЇНИ (XVIII–XIX СТ.)

Філоненко М., Попченко І. С.

Свято-Михайлівський Золотоверхий Монастир, як і уся Православна Церква в Україні, після неканонічного приєднання її до

московської поступово все більше підпадала під вплив великодержавної російської політики. Ця політика проявлялась в повній русифікації, асиміляції усього українського, а також зосередженні влади, навіть духовної, в руках однієї особи – самодержця царя. Це відбувалось із пригніченням, скасуванням та забиранням усіх прав та привілеїв українського духовенства. Особливо гостро це проявилось із введенням нового органу духовної влади – священного синоду при петрі I та секуляризації церковних та монастирських маєтків при катерині II. Свято-Михайлівський Золотоверхий як один з найбільших монастирів міста Києва особливо відчував цей вплив, адже і уся подальша політика самодержавної влади була спрямована на повний послух і безапеляційне виконання її постанов.

21 січня 1721 р. вийшов царський маніфест про утворення синоду російської православної церкви. У «Духовному регламенті», який встановлював нову форму управління в Церкві, не містилось уже ніяких згадок про автономні права та привілеї Київської митрополії та її митрополита, не говорячи уже про нижчі ранги духовенства й про монастирі. Тепер усе, як і у великоросії, підпорядковувалось безпосередньо органу з центральною владою у Санкт-Петербурзі – священному синоду, який був органом російської державної влади в Церкві [1, с. 253].

Ще більшого удару було завдано, коли при хіротонії 14 травня 1722 р. нового Київського митрополита Варлаама (Вонатовича) (1722–1730), який був обраний уже царем петром із чотирьох кандидатів, його було іменовано просто архієпископом Київської єпархії.

Після приєднання Української Церкви до московської книгодрукування і письмо для ченців було обмежене. Так, Київський митрополит ІсафКроковський у 1726 р. склав акафіст святих великомучениці Варварі, і Печерська Лавра клопотала, аби їй дозволили цей акафіст надрукувати. Дозвіл дали, але з умовою, щоб він був перекладений на «великоросійскоєнаречіє...» [2, с.283].

Перетворивши з часом Православну Церкву в урядовий інститут, який безпосередньо через обер-прокурора підпорядковувався імператору, російські самодержці використовували її в своїх, часто в не зовсім моральних та етичних, цілях. Сильне переслідування Церкви розпочав петро I, а катерина II повела вже планове, обдумане обрусіння. Так, катерина II при обсадженні вищих

церковних посад завжди давала перевагу москвинам, а українців почала засилати в далекі єпархії. [2, с. 257]

Із введенням секуляризаційної політики на території України (1786 р.) тенденції розвитку й діяльності українських православних монастирів відтоді почали загалом збігатися з процесами, що відбувались у Православній Церкві. Архімандритами, ігуменами у монастирях, на архієрейські кафедри, ректорами духовних семінарій систематично призначали осіб російського походження.

Внаслідок секуляризації в Україні українські монастирі втратили багато майна та потрапили в матеріальну та фінансову залежність від державних дотацій. Монастирям, не тільки українським, було продемонстровано: що тепер їх існування залежатиме не від них, і не від волі віруючих, а від самодержавної влади. Традиція національно-церковної монастирської автономії мала відійти в минуле.

Так, у 1786 р. на підставі указу катерини Михайлівський монастир позбувся майже всієї земельної власності. Замість доходу від колишнього орендарства монастир став щорічно одержувати 2300 карбованців зі скарбниці на загальні потреби. Зважаючи на таке фінансове становище, коштів на допомогу малим братам залишалося надто мало. Про добробут монастиря говорити не було підстав.

Однак у 1787 р. Михайлівський Золотоверхий монастир мав досить численну братію, загалом було 73 особи і лише незначна частина їх отримувала державні кошти, а всі інші утримувалися за рахунок монастирського рахунку.

У результаті русифікації всієї системи освіти й виховання кадрів духовенства, впровадження тривалих заходів антиукраїнського характеру основна маса духовенства була або національно деморалізована, або слухняно, ревно виконувала синодальні укази, розпорядження, навіть якщо вони суперечили національним почуттям і прагненням українського народу. Звідси ж і тенденційність, упередженість, зневага до України в монастирських документах, що готувалися ігуменами-росіянами українських монастирів і відправлялись в центр. Національно-визвольні процеси в їх трактуванні подавались не інакше, як рухом «бунтівників», «розбійників», «мазепинців» тощо [3, с. 24].

Те значення, яке мали монастирі Київської єпархії в XVII ст., коли вони були центрами і твердинями православ'я і української народності, з приєднанням України до росії було втрачене ними. У XVIII ст. ці монастирі постають перед нами в зовсім іншому вигляді. Їхнє буття в цю добу звужилось у тісні рамки власних, приватних

інтересів, обмежених тільки матеріальними потребами. У зв'язку з цим суспільне значення монастирів у XVIII ст. стає менш помітним, ніж в попередні часи.

У цей період в монастирі ведеться перебудова майже всіх дерев'яних будівель на цегляні. Було збудовано братські келії, монастирський готель, цегляну двохярусну Миколаївську церкву та інше.

З огляду на перелік настоятелів Києво-Михайлівського монастиря, стає зрозуміло, що впродовж XIX ст. його було повністю «зросійщено» і самобутня українська традиція в ньому остаточно перервалася. Це позначилось і на архітектурі нових будівель, яким бракувало органічного зв'язку з давніми пам'ятками [4, с.136].

Повівши супроти Української Церкви нівеляційну політику, Москва відібрала від неї все, що було суттєве: знищила її незалежність та соборноправність, а також сильно порушувала національну ідентичність, яку набула собі наша Церква за довгі віки свого життя.

Закономірно, що й надалі, в період гострих соціальних потрясінь перших двох десятиліть XX ст., Свято-Михайлівський Золотоверхий монастир, як і все українське чернецтво разом із першоієрархами, займали переважно проімперські позиції, підтримували царський уряд, монархічні, шовіністичні організації й відчужено ставились до прагнень українських віруючих і рядового духовенства утворити самостійну, автокефальну Православну Церкву.

Список використаних джерел

1. П. Глазунов Храмы. 1888. № 6.
2. Іларіон (Огієнко), митр. Українська Церква. Нариси з історії Української Православної Церкви. Вінніпег, 1982.
3. Коваль М. Флагман вітчизняної історіографії. *Український історичний журнал*. К., 1997.
4. Дегтярьов М., Реутов А. Михайлівський Золотоверхий монастир. К., 1997.

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЙ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМАХ

Філюріна В., Поворознюк С. І.

Сучасне суспільство взаємодіє зі значним обсягом різнопланової інформації. Переобтяження мовців текстовими повідомленнями спричинило потребу у втіленні основного інформаційного масиву в короткій, але максимально змістовній формі. Саме тому виник жанр